

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 33

Oslo, den 15. august 1935.

47. årg.

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mrg. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 10695 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: Valfarten til Stiklestad — Prest i 50 år — Den engelske pilgrimsferd — Kongress for katolske sykepleiersker — „Mennesker som er kommet til kirken“ — og derute.

Valfarten til Stiklestad.

Selv om vi ikke som i 1930, hadde våkenatt, i likhet med Middelalderens Olavsvaka, blev dog natten kort for de fleste. Vårt ekstratog til Verdal skulde gå allerede kl. 6.56. Da det i Trondheims kirker til sammen kun er fire altre og det, biskop Mangers medregnet, var ikke mindre enn femten prester som skulde forrette messen — ti foruten de før nevnte var nu også pater Guido Goer og pater Pantaleon Stelzmann kommet til, henholdsvis fra Kristiansund N. og Molde - måtte de første messer begynne klokken fire om morgenen! Men fra kl. 5 om morgenen begynte det for alvor å bli folksomt både i St. Olavskirken og i Jesu Hjerter kirken, da mange av de troende ønsket å begynne valfartsdagen med messe og kommunion, særlig var det mange som gikk til Herrens bord under biskopens messe som begynte kl. 5.45. Ved 1/27 tiden møttes man på jernbanestasjonen, hvor ekstratoget stod opstillet. De geistlige blev anvist plass i en vognavdeling for sig, mens de øvrige fordelte sig som de best kunde. Presis kl. 6.56 dampet valfartstoget avsted med ca. 130 passasjerer. Været som den foregående dag hadde vært rent trøsteløst for dem som var interessert i varemessens arrangement, hadde bedret sig adskillig, men truende skyer drev langs åsene omkring Trondheimsfjorden og gav den mektige fjord et dystert preg. Men alle var ved godt mot, ti i de 18 år man hadde holdt valfart med prosesjon oppgjennom Verdalen, hadde man ennu aldri hatt mer regn enn man lett kunde tåle. Men selv om været skulde vise sig ugunstig, så var det klart at det ikke kunde stanse den katolske valfart. At den kunde medføre strabadser var alle på det rene med, og at man gikk til den med alvor det merkedes tydelig på fellesbønnen og salmesangen underveis. En stund efter at toget hadde passert Stjørdal fikk vi et glimt av Steinvikholm, erkebiskop Olav Engelbriktsons siste tilfluktssted i Norge.

Overhyrdene biskop Mangers og prefekt Witte.

Til Stiklestad.

Ved ankomsten til Verdal stasjon blev prosesjonen ordnet i en fart av sogneprest pater Deutsch, assistert av hr. arkitekt Jansing. Og like efter satte prosesjonen sig i bevegelse, mens salmen «Til Stiklestad, til Stiklestad» blev sunget. Forrest i toget bar man et prosesjonskors, derefter fulgte Oslo Mariakongregasjons fane hvorunder St. Elisabethsøstrene med sin provincialforstanderinne moder Cosmasia og St. Karl Borromeussøstre fra Kristiansund og Molde og alle kvinnene fylket sig. Så kom mennene under Olavsbanneret og derefter Hel-

Picpus-patrene med Hellig Olavsrelikvien.

lig Olavsrelikvien fra St. Olavskirke i Oslo. Relikvien blev båret av fire Picpuspatres i deres hvite ordensdrakt, derefter fulgte de øvrige geistlige, hvortil nu også den tidligere sogneprest i Trondheim, pastor Rottier fra Drammen hadde sluttet sig, Fransiskanernes brune kutte ved siden av Domikanernes hvite med sort kappe, og til sist Mangers, mens prefekt Witte iført fiolett manteletta og brystkors personlig ledet sangen fra prosesjonens tête.

Gjennem den tette bebyggelse på det første stykke av veien hadde det samlet sig hundrevis av tilskuere som betraktet den alvorlige prosesjonen, der under sang og bønn drog opover mot Stiklestad. Det er ikke godt å vite hvad de tenkte i sitt stille sinn! De fikk ialfall se at Hellig Olav fremdeles æres i Norge, at det gis landsmenn som på fedrenes vis anroper helgenkongen om forbønn, og de fikk se at disse ikke lar sig stanse hverken av vær eller vind eller andres mening.

Det tok vel en time før man nådde frem til Stiklestad og hele tiden hersket en mønstergyldig orden. Det hørtes ingen forstyrrende passiar, det var virkelig et verdig, alvorlig pilgrimstog. Ved 1/211 tiden svinget prosesjonen op foran valfartskapellet som ligger på et lite høidedrag midt mellom Olavstøtten og Stiklestads ærverdige gamle stenkirke, bygget over stedet hvor helgenkongen falt.

Pontifikalmessen.

Det enkle lille kapell med sitt stilfulle alter, hvis vakre treskjærarbeide er utført av frøken Marie Knudtzon efter egne tegninger med Olavsrosen som ledemotiv, var fylt til trengsel, men den store mengde tilskuere som hadde samlet sig utenfor, kunde gjennom den brede døråpning følge

gudstjenesten i hele dens gang. Det var dessuten anbragt et høttaleranlegg så man langt ut over dalen kunde høre messens bønner. Det var ikke Nidarosdomen slik som den beskrives i «Kristine Lavransdatter», men vi som nu var samlet i dette beskjedne lille gudshus, vi eide Hellig Olavs tro og vi bad på fedrenes vis om hans forbønn: «De som hadde strævet for at træde i hans blodspor, og de som bare hadde søkt inn til ham forat han skulde hjelpe dem med de bærer av synd og sorg og sykdom, som de her i livet hadde bunnet for sig selv og sine børn. Nu trænger de sig om drotten sin og ber ham minde Gud om deres trang». Og som det heter videre i «Kristin Lavransdatter» om helgenkongens forbønn: «Herre, hør hvad jeg beder om for dette folk som jeg hadde så kjært, at jeg vilde heller taale utlegd og nød og hat og døden, end at mand og mø skulde vokse op i Norge og ikke vite at du døde til frelse

for alle syndere. Herre, du som bød oss at gaa ut og gjøre alle folk til dine læresveiner — med mitt blod skrev jeg, Olav Haraldsson, ditt budskap om paa norsk maal for disse mine arme tegner».

Efterat prefekt Witte var blitt iført sine pontifikalparamenter, begynte pontifikalmessen med mgr. Olrik som assisterende prest, pater Goer som diakon, pater Stelzmann som subdiakon og pater Hünen som caeremonarius. Efter evangeliet trätte biskop Mangers frem og holdt den preken som er blitt gjengitt i nestsisste nummer av «St. Olav». Credo blev intonert og atter lød Hellig Olavs Kirkes trosbekjennelse ut over den fagre bygd: «unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam». Den hellige handling skred videre frem og snart forkynte klokkeklemt langt ut over dalen at messens store øieblikk var nær. Og mens alle knær bøide sig, og det hersket fullkommen stillhet, blev hostie og kalk løftet op som offergave til den almektige og evige Gud som vi forenet med Hellig Olav tilbad i denne stund. Messeofret fullbyrdedes med kommunionen — det var mange som var kommet fastende den lange vei for å motta den hellige kommunion — og iført den gyldne mitra lyste den apostoliske prefekt velsignelsen over alle de tilstedeværende. Og det var så overbevisende klart at nu var Olavssalmens ord blitt dyp sannhet og levende virkelighet:

«Alltid Guds Kirke,
signer ditt virke,
og over Norge, mens tidene går,
lyser ditt navn som en soldrøm i vår.

— — — —
atter vårt arvegull
løftes av hender med vigsel fra Rom.
Atter ditt minnekvad
lyder på Stiklestad.

Olsokstevnet.

Efter en kort pause, hvorunder været blev temmelig truende, samledes man utenfor kapellet til det store stevne, hvori foruten pilgrimmene også mange av bygdens folk deltok.

Først bød prefekt Witte velkommen til stevnet og så trådte mgr. dr. K. Kjelstrup frem og holdt stevnets hovedtale. I sin innledning nevnte han at Lars Eskeland egentlig skulde ha holdt denne tale, men da Eskeland var blitt syk, hadde han på kort varsel måttet påta sig å holde talen. Efter et ypperlig utsyn over Hellig Olavs liv og virke, tegnet han et betagende billede av den kristne kultur som vokste frem i vårt land under innflytelse av den katolske Kirke. Han fremhevd avstanden mellom det gamle hedenske Norge og det nye rike som reiste sig av Hellig Olavs død på Stiklestad, det nye Norge hvor katolske ideer og tenkesett grep om sig og fikk makt over det norrøne sjeleliv. Den ypperlige tale som blev lønnet med sterkt bifall, vil vi forhåpentlig kunne gjengi i «St. Olav» ved en senere leilighet.

Derefter bragte mgr. Orlík en hilsen fra Danmark hvor Hellig Olav den dag i dag holdes høit i ære, navnlig naturligvis i katolske kretser, idet man hos mange merker en tydelig forkjærlighet for Olavs-navnet. Men det var nu 900-års minnet for Olavskultusens lovfesting ved kong Magnus Olavsøn og han vilde derfor også bringe en hyldest til denne konge som med rette er blitt kalt Magnus den gode. Også for Danmark var han en god konge og især minnes man der med takknemlighet hans seirrike kamp mot de hedenske Vender. Slaget på Lyrskog hede var en seir for Norden og for kristendommen. På den minnestøtte som er reist ved Kongeåen kan man lese Thor Langes vakre dikt:

«Magnus tvende Rigers Pryd!
Unde Gud din Kongesjel
at se Danmarks Grensepel
atter flyttet imod Syd».

Mgr. Orlíks hyldest til Hellig Olav og Magnus den gode blev mottatt med kraftig applaus.

Derefter sang et kor av St. Elisabeth-søstre den mektige sekvens fra den gamle Olavsmesse: Lux illuxit lætabunda. Med fare for å krenke søstrenes beskjedenhet må vi fastslå at det blev en kjempesuksess.

Så drog man syngende bort til Olavsstøtten, hvor frøken Ellen Faaberg deklamerte mgr. Kjelstrups dikt: Til Stiklestad. (St. Olav» nr. 30.) Det vakre dikt, den utmerkede oplesning og stedet vi stod på: Stiklestads hellige jord — gjorde det til en løfterik og gripende stund. Derpå vendte man syngende tilbake til valfartskapellet, og efterat

den apostoliske prefekt hadde takket alle som hadde medvirket ved det minnerike stevne, begav man sig til Verdalsøren, hvor middag blev servert på det trivelige Grennes hotel, hvor de katolske pilgrimmer alltid blir mottatt så vel.

Under middageri utbragte lektor Eek-Larsen fra Bergen en skål for pastor Riesterer, «hedersgubben som har innstiftet den katolske Olavsvalfart», mens mgr. Irgens på St. Olavsforbunds centralstyres og delegertes vegne — som igjen var prefekt Wittes gjester — rettet en hjertelig takk til den apostoliske prefekt for hans storslagne gjestfrihet.

Idet man tok plass i toget på Verdal stasjon begynte det å regne stille, men jevnt. Eftersom man nærmet sig Trondheim blev det stadig værre, og man spurte om det vilde bli mulig å gå i prosesjon med de mange kostbare paramenter, fra stasjonen op til St. Olavskirken. Men da toget kjørte inn på stasjonen var det igjen opholdsvær. Og vel var det. Ti, takket være avisenes meddelelser om den planlagte prosesjon, var gatene hvor igjennem prosesjonen skulde gå tett besatt med folk. Det blev nevnt 15 000 tilskuere, men man kommer vel sannheten nærmere når man sier 8—10 000. Med anerkjennelse må nevnes den korrekte og verdige holdning som tilskuerne inntok, samt Trondheimspolitiets innsats med å bane vei gjennom de tette folkemasser. Man la merke til at ikke få tok hatten av da Hellig Olavsrelikvien blev båret forbi. Vi gir nu ordet til «Adresseavisen» forat man kan få et begrep om utenforståendes inntrykk. Under overskriften: **Pilgrimsferd til Stiklestad. — Prosesjon gjennom Trondheims gater.** Stor interesse blandt publikum for relikvien, leser vi:

«I spissen for toget bar man krusifiks, en fane, det norske flagg og pavens gule og hvite flagg. Messegutter i røde og hvite drakter, publikum og nonner gikk først i toget. Midt i prosesjonen gikk de høieste geistlige, og først av dem 4 hvitklædte

Den forreste del av prosesjonen gjennom Trondheims gater.

prester som bar Olavsrelikviet. Det ligger gjemt i en opstrakt sølvarm som bæres på en liten baldakin forsynt med forsiringer og rødt klede. Efter relikviet fulgte den høieste katolske geistlighet i Norge. Blandt dem monsignore Irgens i fiolett silkedrakt og monsignore Kjelstrup, apostolisk prefekt Witte og biskop Mangers. Ialt var det vel ca. 12 høie prelater i de mest dyrebare og farverike silkedrakter. En munk bar kutte og snusbrun sid drakt med hvitt belte om livet og toget avsluttedes med almindelige pilegrimmer, sikkert mange av dem langveisfarende. Under hele prosesjonen blev det sunget, en sped, beskjedne sang som hadde noget rørende ved sig. «Deilig er jorden» hørtas blandt salmene som blev sunget.

Da pilegrimmene kom til kirken var den festlig oplyst med masser av lys på alle altere, guirlandere og blomster — og røkelse. Kirken var fylt på et øieblikk, da foruten katolikkene en hel strøm av tilskuere fulgte med inn i kirken. I det hele hadde det samlet sig en stor tilskuerskare da prosesjonen gikk gjennom gatene. Det var vel det for oss uforståelige og underlige Olavsrelikviet som gjorde folk skuelystne.

Under hele prosesjonen lød kirkeklokkene fra den katolske kirke — og da pilegrimene var kommet til ro på benkene holdt sogneprest Deutsch preken — og dermed var katolikkenes Olsokfest til ende.

«Dagsposten» og «Nidaros» bragte mindre utførlige, men også helt saklige og gode referater fra den katolske Olsokfest.

Hertil vil vi tilføie at efter pater Deutsch's preken blev Te Deum sunget med stor begeistring og inderlig takknemlighet for den strålende og minneverdige valfart, som for alle deltagere blev en stor oplevelse. Den apostoliske prefekt meddelte den sakramentale velsignelse og ennu en gang steg Olavssalmen op mot det høie:

«Skjenk Guds Kirke herlig høst
ved din forbønns sterke røst.
La en fager morgenrøde,
lyse op, hvor nu er øde,
og med gylne spir mot sky
reis Guds kirkehus påny».

H. J. I.

Prest i 50 år.

Av C. Riesterer

Forts. fra forr. nr.

Til hjelp hadde jeg visstnok til stadighet en kappellan. Han gjorde naturligvis sitt beste, men da han næsten alltid var ny i Misjonen, ung og uerfaren, var hans hjelp til liten nytte. Det var heller ikke min livsvane å søke hvile og ro, eller å velte min byrde på andre, når jeg kunde bære den selv. Dertil kom at de utroligste beskyldninger og de mest fantastiske fordommer mot Kirken, dens lære og moral kolportertes omkring gjennom avisene, og det skjedde så godt som hver dag. Dette tvang mig til å rykke ut med svar, gjendrivelser og opplysninger. Der var i Trondheim 3—5 dagsaviser. Jeg leste kun en eller to av dem. De andre tilsendtes mig enten av redaksjonen selv eller av private, mig ukjente lesere, når der stod noget i dem mot den katolske Kirke. Enkelte ganger medfulgte skriftlig anmodning om svar. Man var blitt vant til det og man hadde øiensynlig fått den opfatning at det var bedre å besidde greie opplysninger enn å fremture med ville fantasier. Man forlangte da selvfølgelig mere enn et «økseskaft». De angripende var også sedvanligvis professorer, doktorer, teologer, filosofer, prester, kandidater, skoleinspektører, psykiatriske, forfattere, litterater og lignende. De vilde rimeligvis ikke ha slått sig til ro med et «økseskaft», de hadde jo vanskelig nok for å bøie sig for de mest åpenbare kjennsgjæringer. Jeg blev da ofte tvunget til å grave frem kildekrifter, dokumenter og pålidelige

beretninger. Således anskaffet jeg mig også efterhånden et bibliotek på ca. 2000 bøker. Men heller ikke dette strak til, så jeg ofte måtte ty til videnskapsselskapets og universitetets biblioteker. Alle angrep og beskyldninger var naturligvis ikke alltid av den beskaffenhet at der trengtes så tungt skyts for å få bukt med dem, selv om de var irriterende og intrikate nok. Og ondskapen kunde av og til vise sig så åpenlyst at jeg syntes det var nok å gripe til sverdet med begge hender for å avlive udyret. Det hendte dog kun en gang, så vidt jeg kan erindre nu, at en forøvrig alltid meget aktverdig og imøtekommende redaktør, visstnok beklaget at det sjofle angrep var blitt optatt i avisens spalter, men dog lot mitt harmfylte «svar» ligge ubenyttet på redaksjonsbordet, med den undskyldning at det også rammet selve bladet. Men da kunde jeg ikke dy mig: «Kjære, hr. redaktør,» sa jeg, «bladet er jo i Deres makt, gjør da de bemerkninger, De finner for godt, men la ikke slike infame ting stå uimotsagt!» Han bøide sitt hode over et blankt papirblad og tegnet usikre krokete linjer, men svar skylder han mig fremdeles. Jeg minnes dog alltid med glede og takknemmelighet de redaksjoner i Trondheim og på andre steder, som har vist mig loyal upartiskhet, deriblandt også en luthersk prest, som ikke var noen venn, men tok ærlig mine svar op i avisens spalter. Jeg er forøvrig overbevist om, at mange av dem jeg

måtte bekjempe tenkte alvorligere og dypere om den katolske Kirke enn de turde legge for dagen. Jeg fikk endog ufrivillige beviser for det, navnlig da den lutherske biskop selv, under en hissig aviseide tok mig i forsvar, omenn det kun var nødtvunget for å redde sitt lutherske presteskap ut av en pinlig situasjon. Da det høres utrolig ut, må jeg fortelle episoden med noen få ord.

Jeg følte mig forpliktet til offentlig å påtale at arbeiderakademiet tillotes benyttet til angrep på Kristus, apostlene og hele Kristendommen. Den mann som holdt foredragene, en fremragende psykiatrukker, fnyste av sinne og overfuset mig etter alle kunstens regler med fornærmelser. Jeg svarte men tapte ikke fatningen. Der kom innlegg for og imot, og mere eller mindre heldige «vidnesbyrd» fra alle kanter. De lutherske prester hvis forhold til foredragene ikke var ganske uklnderlig, blev inn-dradd i striden og måtte forsvare sin holdning. Til sist måtte selve biskopen rykke ut til undsetning. Og da kunde han ikke undlate å ta også mig i forsvar med anerkjennende ord. Da så jeg noe av hans dypere tanker om oss og vår Kirke. Men jeg lærte også atter, hvor heldig det er, alltid å kjempe med blanke våben og åpent visir ved følgende tildragelse. Iblant de innkomne innlegg var der et anonymt som gav en i høieste grad angripelig «videnskapelig» forklaring av det berømte spørsmål om harens «drøvtygging». Da vedkommende forfatter av innlegget (en luthersk prest) tilfeldigvis hadde betrodd mig sin hemmelighet, uten forøvrig å spørre mig om råd, men ikke hadde det mot å påta sig ansvaret for sin «videnskap», var det mig som blev mistenkt som forfatter av det «videnskapelige» vidnesbyrd, og måtte bære all den spot og spe, som psykiatrukkeren godtet sig med å utøse. Jeg har dog heldigvis aldri ført noen kamp eller polemik under anonymitetens dekke, så at alle mine innlegg er undertegnet med fullt navn. Jeg har aldri noensinne før nevnt med et ord denne betrodde uhyggelige hemmelighet og skal heller ikke for nærværende røbe mere av den enn det som er fortalt, fordi det var nødvendig her, for at ingen skal tro, at jeg forteller skrøner, eller at jeg bare søker å hevde mig og vinne forfengelig berømmelse ved mine kamper. Jeg kjempet fordi jeg blev drevet av en usynlig makt, — jeg måtte forsvare sannheten. Jeg kjente sannheten og var overbevist om den. Og hvad mere er: Gud lot mig se og opleve den gjennom alle min sjels evner. Og Han var sterkere enn jeg! Jeg var da tvunget til å forsvare den miskjente og forvanskede sannhet, ikke bare i skrift, men også ved hyppige taler, om jeg enn måtte lide uforskyldte forhånelser som her. Alt dette tok så sterkt på mine krefter, og det var undertiden vanskelig ikke å bukke under for trettheten. Men det visste bare jeg. Jeg tok det da ikke ille op, at en mann blev meget misfornøiet og bebredet mig min interesseløshet for ham og hans anliggender, da jeg en gang, utmattet og sulten etter et flere timers løp i byens gater til fattige og syke og i andre ærender, tilsist havnet i mitt kontor over en

time forsinket til middagsbordet, men allikevel tvang mig til å høre på hans vidløftige utredninger, da jeg plutselig, under samtalen, gjorde et ufrivillig dup. Det kunde ikke nytte å fortelle ham, at det dessverre også hendte ved andre anledninger hvor interessen virkelig var større. Jeg trøstet da bare min søster, der sutret for maten som var ødelagt, med at den smakte fortreffelig og at jeg ikke merket det minste. Og hvorfor skulde jeg være harm på den mann, som en kald vinternatt i krigsårene måtte ringe så lenge kl. 3 før jeg blev våken og åpnet døren for ham? Han visste jo ikke at jeg hadde arbeidet hele natten og nettop lagt mig til hvile i min iskjeller. En detaljert forklaring hadde bare vært nytt brenstoff til hans flammende sinnelag. Jeg bekjente derfor min forseelse med tilbørlig ruelse. Men jeg er dog fremdeles uvitende om hvorvidt han har tilgitt mig og ikke mistet troen på mitt prestelige kall. Kunde jeg da ha bestått prøven bedre om min gode vilje hadde vært ti ganger større? Absolutt ikke. Men han hadde jo ingen anelse om det.

Gud gav mig alltid de krefter jeg trengte for å opfylle mine plikter. Jeg tror da ikke at noen har kunnet legge merke til min tretthet, hverken i våre foreninger hvor jeg måtte være alfa og omega, eller på andre områder. Jeg syntes dog at jeg kunde få bedre krefter efter en smule hvile. Jeg bad om og fikk en ferie i 1913. Men da straffet Gud mig for denne mistillit. Jeg blev syk for alvor, så jeg neppe kunde gå eller puste. De to læger som behandlet mig, den ene en berømt professor, frarådet mig absolutt å vende tilbake til Misjonen. Jeg hadde allerede gjort mig fortrolig med den eventualitet. Men så rådførte jeg mig med Gud. Det varte akkurat to ganger ni dager. Så slog plutselig tanken ned i mig: Du skal reise. Beslutningen var tatt. Med stort besvær reiste jeg. Da jeg kom til Trondheim var jeg ikke istand til å utrette noe. Jeg måtte tvinge mig til å arbeide. Det gikk imidlertid bedre efterhvert. Det er nu 23 år siden og jeg arbeider, Gud skje lov, fremdeles.

Jeg fikk endog kraft og anledning til å befatte mig med mere sociale gjøremål. Jeg tok atter del i huseierforeningen hvis hovedstifter jeg var. Jeg fortsatte som formann i biavlforeningen som jeg hadde stiftet. Jeg stelte atter med havebruk, hvorved jeg i mange år hadde skaffet arbeide til arbeidsløse, som fantes allerede på den tid, omenn ikke i samme målestokk som nu. Jeg holdt utstillinger og deltok i landbruksutstillinger og holdt foredrag ved dem, holdt biavlkurser, sendte bier til forskjellige landsdeler og honning til alle kanter over hele landet. I flere år gav jeg, på folkeskolelærernes anmodning, skolebarna demonstrasjoner og forklaringer om bier og bistell. I 1922 har således ca. 3000 barn fra folkeskolen i forskjellige grupper, under sine respektive læreres anførsel vandret gjennom min bigård. Jeg blev også belønnet for det ved en mere tekkelig optreden fra barnas side når jeg møtte dem på gaten eller i kirken. Jeg kunde også opta en del arbeider på den tekniske høiskoles laboratorier, og

overlate høiskolen ved min fraflytning fra byen en del av mine selvlagede redskaper til bruk ved undervisningen. Jeg fant dog ikke å kunne tiltre Studentersamfundet som innbød mig dertil, men fulgte derimot Videnskapselskapets innbydelse, hvor jeg ennå står som livsvarig medlem.

Da nu de offentlige angrep mot Kirken var blitt meget sjeldnere, omenn den skjulte motstand og agitasjon fremdeles følte hårdt, kunde jeg foreta eller utvide andre mere positive og gjenopbyggende arbeider. Jeg skrev og fikk offentliggjort i en avis Apostlenes liv og virksomhet, en oversettelse av St. Olavsfestens liturgiske Gudstjeneste og bønner i gamle dager m. m. Og i 1916 kunde jeg gjenoplive og sette i sving valfartene til St. Olav på hans martyrsted på Stiklestad etter fortidens mønster. De politiske agitasjoner omkring St. Olavs minne som førtes i noen år hadde da lagt sig. De store politiske prosesjoner med vaiende faner og klingende musikk var for lenge siden ophørt. Den 29. juli 1916, da vi, pastor Weirig, min søster og jeg, drog gjennom landskapet til Stiklestad, hersket der dyp stillhet overalt og stedet var øde. Kun fuglesang avbrøt høitidens næsten trykkende gravstillhet og blandet sig med vår dempede pilgrimsbønner i det solbadede landskap. En ensom fotgjenger satt taus ved statens Olavsstøtte som bar en vemodig krans av enebærkvister. Var det naturens lengsler som var blitt sterkere hos ham enn den makt der har lagt den døde hånd over St. Olavs minnefest? Det var dog bare tilfeldigvis at vi denne gang kun var tre pilgrim-mer. Flere hadde meldt sig til deltagelsen, også St. Elisabethssøstrene, de utrettelige og aldri sviktende medhjelpere. Men alle var blitt forhindret ved merkelige sammentreff. Valfarten gjentokes fra nu av hvert år og antallet av deltagere vokste hver gang fortere enn jeg hadde ventet. Mgr. Fallize sendte sin representant, den senere biskop Olav Offerdahl, andre representanter og private personer kom fra flere menigheter, navnlig Oslo, Bergen og Tromsø. En større tilslutning blev dannet av de «Åndelige deltagere», som ikke kunde foreta den lange reise til Stiklestad, men forrettet andagtsøvelser og bønner hjemme i forening med pilgrimmene og sendte bidrag til bestridelse av valfartenes utgifter, til utstyr, alter, telt, stiftelsen av en valfartsmesse, m. m. En innsamling til et valfartskapel på Stiklestad, som i alle tilfeller tenktes å måtte kunne stå ferdig til den store valfart i 1930, fikk jeg da satt i gang i 1921. Den 27. mai antydedes tanken i «St. Olav», og den 29. juli skrev Mgr. Fallize her i Sylling sitt brev inn-tatt i samme blad, 12. august, hvorved han bifaller tanken og gir den et veldig fremstøt ved å yde den første store gave. Året etter var planen til et kapel med senere større kirke allerede ferdig. Resultatet er kjent. Et riss av planen sees i «St. Olav» 28. juli 1922.

Den 1. februar 1923 blev jeg utnevnt til sogneprest i Kristiansand og var der inntil jeg fra 1. desember 1931 blev ansatt i min nuværende stilling, som rektor for St. Franciskussøstrenes Novisiat i

Sylling. I Kristiansand florerte jo fordømmene fremdeles i uforminsket styrke og sektene var minst like så tallrike som andre steder her i landet. Mitt opplysningsarbeide gav snart anledning til polemik tross og mot min vilje. Da vår Kirkes fiender åpnet et hissig angrep på dens moral og lære, kalte jeg deres påstander for løgn. Men så vilde de bevise for all verden og for Gud, at det var mig som tok feil og at deres påstander var riktig, og stevnet mig for retten. Det blev en hård kamp, som varte omtrent to år. Jeg blev igjen nødt til å grave frem gamle og nye teologiske verker og dokumenter for å føre bevis for at det som jeg hadde kalt for løgn, også virkelig var løgn, såfremt det blev fremholdt mot bedre vitende, og at den katolske moral og lære var upåklagelig, hevet over alle de ubeføiede angrep der var rettet mot den. Sannheten vant for alle retter og instanser, så enhver som vilde kunde se den. Dette var mitt mål og mere forlangte jeg ikke. Stormen som var opstått, la sig efterhånden efterpå, omenn det ikke blev blikkstilte på det oprørte hav.

Jeg kunde da fra 1929 i fred og ro befatte mig med et «Fredswerk», sende ut såvel i Norge som i utlandet, navnlig Frankrike, Italia, Spania, Sveitz, Belgia, tusener av «Fredsmarker», samt ta del i forberedelsen av 900-års jubileet for St. Olavs martyrdød, og festens valfartsprosesjon til Stiklestad den 29. juli 1930. Jeg har da ennå oplevet at den katolske Kirke i Norge atter har fått en nordmann til biskop, Mgr. Offerdahl, som ledet med glans, omgitt av 4 andre biskoper fra de skandinaviske land og fra England, jubileets valfart til Stiklestad, efter at han som biskop Fallizes representant hadde feiret den første høitidelige valfartsmesse. På den måte har han atter knyttet sammen Norges hellige tradisjoner efter en 400 års avbrytelse. Dette kan synes å være en tilfeldighet. Enhver får tenke som han vil. Men det er en gjennom alle århundrer og årtusener erkjent klartskinnende sannhet, at Gud alltid leder individer og nasjoner i deres private og offentlige, civile og især religiøse liv, og stadig inntegner i levende trekk, ved levende symboler og kjennsgjerninger, sitt barmhjertige forsyns styre i alle verdens begivenheter på det civile som på det religiøse område. Da må det også være mig tillatt deri å se Guds finger. Jeg ser derfor med undren på Mgr. Offerdahls korte bispeliv der fikk et så uventet glanspunkt som jubileumsvalfarten til St. Olav på Stiklestad var, som om han bare av den grunn var blitt biskop! Var dette et Jonas-tegn? Gud kan vise oss det, om Han vil.

Til slutt må jeg spørre mig selv, om jeg virkelig alltid har gjort hvad Gud har villet og forlangt av mig? Jeg vilde ønske å kunne si et avgjort: Ja! Men det tør jeg ikke. Gud alene vet det. Jeg vet kun en ting, nemlig at jeg nok alltid kun har villet gjøre Guds vilje, intet annet, og at Gud er min dommer. Og har jeg feilet, hvilket jeg dessverre nok har gjort, så ber jeg Ham om å unde mig tilgivelse efter sin barmhjertighet og stå mig bi med sin nåde, så jeg kan angre og gjøre bot og ikke må

gå tilgrunne etter å ha prediket for andre, men ha det evige liv. Derfor streber jeg også alltid etter å undertvinge mitt legeme og holde det i trelldom. Mitt 50-års prestejubileum minner mig kun levende om at jeg ofres allerede og at tiden for min oppløsning er nær. Med all den beskjedenhets som sømmer sig, tør jeg derfor tilføie: Jeg har stridt den gode strid, fullbragt løpet og bevart troen, og venter nu rettferdighetens krone, som Herren, den rettferdige dommer har henlagt for mig, og på hin dag vil gi mig og alle dem som elsker hans åpenbaring.

Og da Gud i sin uendelige barmhjertighet og godhet fremdeles gir mig tid, kraft og nåde, er det mig derved ytterligere forundt vedblivende å be og bøie mine kne for vår Herres Jesu Kristi Far, av hvem alt farnavn er i himlen og på jorden, at Han etter sin herlighets rikdom vil forunde alle kraftig å styrkes ved hans ånd i det innvortes menneske, at Kristus må bo i alles hjerter, så at de befestet og grunnfestet i kjærlighet, må kunne fatte med alle hellige bredden og lengden, høiden og dybden og kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap, så at de må bli fylt til Guds hele fylde. Men Ham som har makt til å gjøre alt langt overflødige enn hvad vi ber om og forstår, efter den kraft som virker i oss, Ham være ære i Kirken og i Kristus Jesus gjennom alle slekter fra evighet til evighet. Amen.

Og dette er nu mitt siste «Fredsverk». Dette ønsker jeg ennu å sette ut i livet, om det er Guds vilje og Han gir mig nåde dertil. Derfor ber jeg Gud hver dag, at Han må vekke mange interesserte og gi «Fredsverket» den forønskede vekst. Vi er få og små, det er sant, men Gud trenger hverken mange eller store til utførelsen av sine verker. Derfor er vi ikke verre enn at vi kan stille oss til hans tjeneste for å forkynne hans fred efter hvilken nu hele verden sukker, den fred som Han har efterladt oss, som fremdeles er en virkelighet i hans Kirke, og som kan bæres frem av den alene.

C. Riesferer.

Den engelske pilgrimsferd.

Våre engelske trosfeller intraff efter programmet mandag 12. ds. til Oslo med D/S «Blenheim», hvis kaptein de ikke hadde lovord nokk for. På bryggen blev de mottatt av mgr. Irgens og av frøken Scarre, som har formidlet hele reisen, samt av frøken Anna Paulsen. Det engelske selskap begav sig straks til hotel «Regina» — men allerede kl. 10 var man klar for start. Pater Gunnarson fra Reykjavik, som nettop opholdt sig her i Oslo, hadde sluttet sig til dem — og med Willy Olafsen som guide drog de over på Bygdøy til vikingskibene, som vakte stor og udeelt beundring. Folkemuseet iøvrig inngikk ikke som ledd i programmet, da man skal avlegge de Sandvigske Samlinger på Lillehammer et besøk. Imidlertid hadde været forverret sig så man enedes om å opgi utflukten til Holmenkollen m. m. og dra rett ut til St. Halvardskirken, hvor pater Boers tok imot og fremviste kirken, skolelokalet og «festivitetsalen», som han spøkende kallte foreningslokalet. Efter middagen på hotellet besøkte man om eftermiddagen St. Dominikus-

kirken, hvor pater Béchaux hilste velkommen og en dominikanerinne på engelsk opleste en beretning om kirkens historie, hvorpå der blev avsunget en engelsk salme.

Kl. 8 var St. Olavskirken på det nærmeste full da englenderne ankom. Sognepresten mgr. Irgens holdt andakten som innleddes med O Salutaris Hostia. St. Josephs-søstrenes kor sang en latinsk hymne — en bønn blev bedt på engelsk og hele forsamlingen avsang unisont Credo efter gregoriansk melodi. Det blev en uforglemmelig oplevelse for alle de tilstedeværende, da trobekjennelsen steg sterkt og overbevisende op mot himlen, båret av en samhörighetsfølelse som forenet alle uten hensyn til nasjonalitet. Efter Tantum ergo lystes den sakramentale velsignelse, og med to vers av Olavshymnen avsluttedes den gripende andaktsstund.

Og så samledes man i et antall av ca. 60 i Festivitetslokalet. Blandt de tilstedeværende bemerkedes St. Olavsforbundets formann bankchef Parmann samt den svenske grev Bielke og en fyldig representasjon av vår engelsktalende ungdom. Efter at man hadde inntatt forfriskninger ved småborde, hvor våre engelske gjester fikk anledning til å utveksle tanker og drøfte vår felles store sak med sine norske trosfeller, besteg mgr. Irgens talerstolen og bod på vegner av biskopen, som desverre var forhindret i å være tilstede, de engelske pilgrimmer velkommen til Norge og til Oslo. Taleren gav så en redegjørelse for katolikkenes stilling i landet i våre dager, hvortil han knyttet en historisk oversikt. Han fremholdt de mange vanskeligheter hvorunder vår lille katolske minoritet arbeider og nevnte videre de faktorer som bærer arbeidet fremover — navnlig at vi er en del av den hellige katolske Kirke som mange av våre landsmenn fra reiser i utlandet mottar så sterke inntrykk av og den kjennsgjerning at dengang vårt land var katolsk, hadde det også sin storhetstid. — Taleren sluttet med å minne om kardinal Bourne's brev til de norske katolikker under jubileumsfestlighetene i 1930, hvor denne med en hentydning til en av kardinal Newmans prekener ønsket at en «annen vår» måtte opprinne for den katolske Kirke i Norge. Disse ord av den store englender vakte en mektig gjenklang blandt hans landsmenn i salen — det kunde ikke være tvil om at det samme ønske levet sterkt og inderligt hos de tilstedeværende! Derefter holdt fater dr. Arendzen en tale som han innledet med å si en hjertelig takk for den mottagelse, de engelske pilgrim hadde fått av Oslo katolikker — en takk som han særlig rettet til St. Olavskirkens sogneprest. Han gikk dernest over til å fortelle om den katolske Kirke i England fra slutten av det 18de århundre inntil våre dager. Ved en rekke drastiske eksempler viste han hvor vanskelig og mørk stillingen hadde vært og hvor man måtte ha funnet det meningsløst om noen den gang hadde sagt, at om 150 år vilde der i England være 12000 konversjoner om året, som der er nu. Blandt de omstendigheter som hadde fremmet den katolske sak, nevnte han især de franske emigrantprestens ophold i England som skapte større forståelse og respekt for katolsk livsanskuelse — og i første rekke den store Oxfordbevegelse, hvis ledende og beste menn med John Henry Newman i spissen ved å gå over til katolisismen hadde gitt denne et mektig fremstøt. Videre nevnte han de irske katolikkens innflytelse og den viktige kjennsgjerning at man i England — navnlig i Lancashire — alltid hadde hatt en gruppe tro-

faste katolikker som holdt ut på tross av alt. Til sist erindrede han de fremragende førere som den katolske Kirke hadde hatt i England: kardinalene Wiseman, Manning, Vaughan og Bourne som hadde bevist at de engelske katolikker er gode og loyale undersåtter. Dette utsyn over den katolske Kirkes gjenreisning i England måtte også styrke de norske katolikkers tro på, at deres sak vilde føres frem til seier i en ikke fjern fremtid. Det levende fremførte foredrag rev alle med sig og blev hilst med brakende bifall — og det selskapelige samvær fortsattes, mens fru Lilly Schneider underholdt med sanger av Grieg til eget akkompagnement, som hun foredrog med varme og en forståelse som bar ordene frem til våre gjester slik at de fikk den fulle glæde av det særdeles gode utvalg, som fruene hadde foretatt blandt vår store komponists verker. Intet under at fru Schneider fikk megen og velfortjent applaus. Ennu hadde de engelske prester father Rogerson og father Grace ordet for enn mer å utdype gjestenes glede og takknemlighet for den mottagelse de hadde fått. Så slog oppbruddets time og man skiltes etter å ha fått i ennu høiere grad enn før forståelse av at vi alle er ett når vi møtes fra nær og fjern, vi som tror på «unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam», enten dette møte så skjer under en andaktstunds vigslende høitid i en kirkebygning, eller samvær menneske med menneske i en festlig stund under et privathus tak eller i et foreningslokale som i mandags.

Kongress for katolske sykepleiersker.

I dagene fra 25.—28. august vil der bli avholdt en stor internasjonal kongress i Rom for katolske sykepleiersker — såvel ordenssøstre som lægsøstre. Initiativet til denne kongress, som tillike vil bære preg av å være en valfart, er tatt av «Comité International d'Etudes des Associations Catholiques d'Infirmières». Der vil bli arrangert fellesmøter for både ordenssøstre og lægsøstre samt særskilte møter for hver gruppe. Av emner som vil bli behandlet kan nevnes: 1) den katolske sykepleierske og apostolatet; 2) utdannelsesskoler og -metoder. Betingelser for å opnå diplomer. 3) Farene ved de uprøvede moderne teorier.

Av de foredrag som er anmeldt særskilt for ordenssøstre, kan nevnes: 1) Hvorledes forenes ordensreglene med studiekravene. De beste måter hvorpå kongregasjoner med særlige utdannelsesskoler for sykepleiersker kan hjelpe de søstre som ikke har slike skoler; 2) utdanning til den sociale sykepleie; 3) hvorledes forberedes der best i noviciatet for sykepleiegjerningen; 4) de særlige oppgaver som påhviler kongregasjoner med sykepleie med hensyn til misjonsarbeid.

En kommisjon sammensatt av prester og representanter for disse kongregasjoner, skal utrede en betenkning over søstrenes forhold med hensyn til erhvervelse av statsdiplom.

Særskilte emner som blir behandlet i lægsøstermøtene, vil bli apostolatet, organisasjonsspørsmål og samarbeide med ordenssøstre.

Kongressens åpningsmøte finner sted i Sala Ducale i Vatikanet, som velvilligst er stillet til disposi-

sjon av den Hl. Fader., som likeledes vil motta alle deltagerne i Castelgandolfo den 26. eller 27. august. Det vilde være ønskelig om de kongregasjoner som beskjeftiger sig med sykepleie vilde sende så mange som mulig av sine medlemmer til denne lærerike kongress. Likeledes at der kom mange privatsykepleiersker.

Centralstyrets adresse er 16 Rue Tiphaine, Paris XV. — Innmeldelser kan også skje til Sekretariatet: Largo Cavalleggeri 33, Rom, som meddeler alle opplysninger.

De italienske jernbaner gir 50 pct. reduksjon hvis man fremviser det kort som er stemplet «Peregrinatio Romana» og som fåes på alle reisebyråer.

„Mennesker som er kommet til kirken“.

I L'Osservatore Romano» for 29. juli finner vi i en anmeldelse av pater S. Lampings bok «Menschen die zur Kirche kamen» — en bok som inneholder en rekke konversjonshistorier fra forskjellige land fortalt i selvbiografier. L'Osservatore bringer noen stikkprøver fra boken og deriblandt citerer bladet konsul Einar Berrum, Fredrikstad og bringer samtidig et utmerket bilde av konsulen. Ennvidere skrives der:

Den norske konsul E. Berrum blev katolikk 3 år efter at han hadde nådd den høieste grad i den frimurerloge som han tilhørte. Urolig i sitt hjerte søkte han den religiøse sannhet og fandt efter å ha besøkt forskjellige sekteriske trossamfund at der var mest å finne der hvor den rikeste liturgi utfoldet sig.

Hans hustru som også lengtes efter religiøs tilfredsstillelse opmuntret ham til å overvære de predikener som en katolsk prest holdt i St. Birgittekirken i Fredrikstad. Disse predikener grep ham — og efter å ha overvunnet en del motstand i sig selv begynte han å studere Norgeshistorien og den katolske lære og blev mer og mer klar over hvor logisk og uimotsigelig denne var mot protestantismens bristende logikk.

Den største hindring for ham lå i hans forhold til frimureriet — en hindring som han kun overvandt efter at hans hustru hadde konvertert før ham. Hans stadige bønn i denne brytningstid hadde vært den første adventssøndags introitus-ord. «Herre, vis mig dine veier —!» og Herren hadde bønnhørt ham.

— og derute

... MOLOKAI. — De spedalskes apostel, pater Damians og hans efterfølger Josef Duttons grav på øen Molokai i den havaiiske øgruppe, er nu blitt erklært å være et nasjonalminnesmerke, til hvis vedlikehold og utskykning den kanadiske regjering har avsatt 3000 dollars årlig. Graven stelles med rørende omsorg av de spedalske og deres pleiere på den store hospitalskoloni Kalawao som finnes på stedet.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri, Telf. 10877, OSLO.